

Subjekt a sebereflexe

Subjekt nejvyšších úrovní je nejen s to se dotazovat sám na sebe a vyvozovat závěry ze zkušeností se sebou, ale má na sobě a na svém sebepoznání eminentní zájem. Tento zájem je navíc komplikován starostí o to, jak budou sám subjekt i jeho sebepojetí vnímány a hodnoceny jinými subjekty (to, jak nás vidí jiné, ve velké míře spoluurčuje i to, jak vidíme sam i sebe – a to bez ohledu na to, že tu nemusí vždy docházet k souhlasu). Rozhodující je však pro nás teď okolnost, že sám subjekt si nějak rozumí a nějak se pojímá; tak vzniká problém, že není dost jasné, zda něco takového jako „pojem subjektu“ je možné (o tom z jiných důvodů uvažoval už Kant). Ale nezůstává jen při tom: už to, že subjekt sám sebe nějak pojímá, vede k tomu, že se pojímá jako „něco“ nebo „někdo“, tedy že si dělá jakýsi obraz sám sebe, jako by něco takového bylo možné. Tady je třeba si plně uvědomit, že takové sebepojetí se týká nikoli subjektu jako integrujícího ohniska, nýbrž subjektu jako celého událostného dění, jímž subjekt jako celek jest. „Já“ nelze nikdy redukovat na sjednocující ohnisko, na jakýsi dovnitř ubíhající bod, nýbrž je možno je chápat jen jako událostný celek. Subjekt jakožto sjednocující ohnisko je spíš něčím jako mezerou, průlinou, kterou se dostávají nepředmětnosti do předmětného světa. Na ony nepředmětné výzvy odpovídá nikoli toto ohnisko, nýbrž subjekt jako celá událost.

(Písek, 040525-4.)